

Великанът Аудж ибн Анак и пророкът Нух

Галина Лозанова

(Резюме)

Статията е посветена на един рядко срещан сюжет в устната традиция на българите мюсюлмани. Той се основава на текст от „Разказите за пророци“ на ял-Кисаи (ок. 7/12 в.) и в него се разказва как великанът Аудж ибн Анак помогнал на пророка Нух да построи Кораба на спасението. Основните мотиви на историята са следните: Нух има нужда от помощта на великана, за да завърши Кораба; великанът усърдно работи и намира липсващия/недостигащия дървен материал; благодарният пророк решава да нагости своя помощник, но му предлага недостатъчно количество храна; великанът изказва съмнение, че ще успее да се насити; пророкът предлага на великана да произнесе формулата *басмала*; великанът отказва, но при това неволно я произнася; случва се чудо и гладът му е задоволен.

Сюжетът безспорно принадлежи на ислямската традиция по дух и съдържание, но ключът за нейното тълкуване се крие в противоречивата природа на Аудж, който, подобно на своя библейски прототип Ог, цар Васански, е емблематичен носител на греховете на допотопното поколение великани (библ. *нефелим*), чиито злодеяния предизвикват гнева на Бог и чието унищожение е една от основните причини за Потопа. Противоречието между желанието на Бога да освободи земята от греха и „историческото“ оцеляване на Аудж/Ог е решено в следбиблейската екзегеза с обяснението, че великанът е бил твърде едър и затова не се е удавил във водите на Потопа. Разказът на ал-Кисаи предоставя друго обяснение – Аудж е спасен, тъй като той е бил един от помощниците на пророка. Анализът на текста показва обаче, че неговото спасение не е духовно, а по-скоро само физическо оцеляване.

За българската мюсюлманска общност това тълкуване на разказа за великана помощник на Нух не е познато, както не са известни нито библейската „генеалогия“ на Аудж, нито проблемът с неговото оцеляване. Историята се разказва и възприема предимно като илюстрация на действителната сила на формулата *басмала*: призоваването на Бога дори от един неверник е достатъчно, за да се случи чудо.